
6-07-1713 Parlament del diputat Ferrer i Sitges

Autor:

Data de publicació: 24-06-2024

6-07-1713 Parlament del diputat Ferrer i Sitges

10 juliol 2015

by Miquel Manubens

Parlament del noble cavaller Manuel de Ferrer i Sitges fet entre les 11h i les 12h del matí del 6-jul-1713 en la sessió del Braç Militar de Catalunya, durant la Junta de Braços que havia de decidir entre la rendició incondicional a les tropes de Felip V o continuar la guerra en defensa de les Constitucions de Catalunya.

Excel·lentíssim i Fidelíssim senyor: No hi ha ninguno que puga negar que lo funest assumpto que se proposa no sia lo més ardit que ha ocorregut en lo temps d'atrassades centúries; lo més circumstanciat de tristes consideracions que pot entendre la més prudent reflexió; la més llastimosa calamitat que ha succeït a Catalunya, des de la inundació dels bàrbaros africans; i la més difícil proposició a resoldre ab acert, honor i religió, que han vist los més remots sigles, i les tristes circumstàncies que l'acompanyen daran que admirar i escarmentar a les futures centúries. Voldria cenyir a breus paraules mon sentir, però la gravetat del negoci precisa a no poder reduir a curtes raons tanta importància; m'és forçós, per satisfer ma pròpia consciència, fer present a vostra Excel·lència fidelíssima compendiat resumen, les glòries i hassanyes que conseguiren, les misèries que sofriren per engrandir lo nom català; per a què, tenint presents los passats successos se fortifiquen nostres cors i sia més evident al món la justícia que assisteix als Excel·lentíssims i Fidelíssims Braços Generals i les lleis fundamentals que apadrinen la resolució, justícia i constància de l'empresa que està pendent. •

Lo dia 30 del passat, los Excel·lentíssims i Fidelíssims Senyors Diputats en la convocació general dels tres Excel·lentíssims Braços feren patent, en la presentada proposició que entregaren a tots los individus, les cartes, ordres i papers que de part del rei nostre, senyor emperador sempre august, de la reina i emperatriz, nostra senyora, i del capità general del present Principat i exèrcit, mariscal comte Guido Starhemberg, foren dirigits als Excel·lentíssims Comuns, i les respostes per ells fetes, des de 21 gener del present any 1713 fins a 27 del corrent mes, perquè en vista de son contingut vostra Excel·lència fidelíssima done son saludable consell per lo mètode que se deu seguir, en lo trist estat dels presents negocis.

I he tingut l'honra de ser un dels nou individus elegits d'este Excel·lentíssim Braç per conferir ab los subjectes destinats per los altres Excel·lentíssims Braços, a fi de reflectar, premeditar i discórrer sobre la mateixa proposició. Después d'haver entrevingut en moltes conferències, prevaquesqué per resolució final, a pluralitat de veus, lo vot de que hi gravetat del mal, units tants irreparables accidents, és ja del tot sens remei, i així que s'aconsellàs als Excel·lentíssims Braços la prompta submissió, demanant per est efecte, des de luego, los passaports que té oferts lo mariscal Starhemberg per anar a encontrar lo general Grimaldi, assegura lo mariscal ha promès dar passaports per passar a sotmetrer-se al Duc de Popoli, general dels enemics, i estar a lo que ell disposarà per no augmentar més doloroses conseqüències en la tardança, podent-se prometre que esta prompta resignació pot ser medi de millorar les

condicions de la deplorable desgràcia que nos amenacen.

Este sentir prevalesqué contra los altres dictàmens; lo un d'ells fou que, desde luego, se fessen prevencions per la defensa i despatxant luego dos o més enviats al Duc de Popoli i que abocats ab ell encontrant-lo resolt a que la subjecció nostra ha de ser absoluta i no condicionada, se despedesquen luego, i retornats ab esta resposta se prenguen les armes i se defensen nostres privilegis i lleis fins a l'última extremitat. Lo altre sentir fou que, desde luego, se prenguen les armes, s'alcen banderes, s'allisten soldats, se publique continuar est Principat la guerra, ab sos justos motius de que no pot vostra Excel·lència faltar al solemne jurament de fidelitat té prestat, sens que precedesca la solemnitat de l'absolució d'ell, o que conste que lo Rei nostre senyor ha renunciat sos drets, lo que (salva sa real clemència) no ho pot fer.

I per conservar les lleis i privilegis que és per demés recórrer sent esta diligència infructuosa i molt perjudicial, en un temps que és menester guanyar los instants, i per considerar que tots los medis i submissions no poden ser eficaces, quan les interposicions del Rei nostre senyor ab inglesos i holandesos no han recabat més que una resposta negativa, divent-se considerar que trobant-se lo enemic casi a les portes d'esta ciutat, auxiliat dels avantatges los dóna lo mariscal per subjectar-nos en est intermedi de la irresolució, no es trobarà qui se vulla allistar baix les banderes de la defensa, i esta indiferència nos precipitarà als majors infortunis, trobant-nos (com no es dubta) ab clandestins enemics que encobrint les idees de temor o de malícia premeditades en ocultes juntes que no s'ignoren, esta perjudicial dilació donaria als designes que recelen temps per contribuir a una més prompta ruïna.

I si l'obligació dels que devien invigilar no hagués estat tan adormida, prevenint en temps los perills, podien tenir lloc, eixa i altres diligències, fetes en temps molt profitoses i ara, de present, del tot nocives.

Voldria mon zel de verdader patrici, desapropiat d'humans respectes, ja que és notori no he procurat més lustre que haver nat català, ni més vantatges a mes conveniències que les que posseïa ma sort; mon desig fóra en esta ocasió tenir lo magisteri d'un Tàcit, per referir los gloriosos fets de nostres majors i l'eloqüència d'un Ciceró per induir a la nació a imitar als que ah tantes fatigues i sang establiren nostra nació llibera, franca i gloriosa; però me serveix de consol que la veritat, sens mendigar les dolces veus de la retòrica, per si sola, és la més eloqüent persuasió.

No sens una penetrant pena, puc renovar a la memòria de vostra Excel·lència fidelíssima les causes certes de tants passats infortunis i del que de present amenaça l'envídia dels envejosos de nostres franqueses i llibertats: més de cent anys ha estat Catalunya sens celebrar Corts nostres reis. En la diüurnitat de tant temps en lo cos civil del govern, com en altre cos natural, s'han engendrat pestilents humors que han ocasionat graves accidents i han minorat la salut pública i nostres lleis: los que por sos càrrecs devien dar remeis a tants mals, deixaren agravar la república de tants accidents de modo que, tolerant infraccions de les lleis, vingué lo estat de nostra llibertat del tot decaigut, i a l'aparèixer, sens remei.

Se sofrí des de lo any 1598 lo admetre virreis sens haver jurat los reis successors les lleis i privilegis en est Principat i ciutat, contentant-se d'una inútil protesta. Aquest abús crià tants i tants mals, que casi eclipsà d'una vegada la força i fervor de nostres lleis i destruí la més privilegiada prerrogativa de decidir lo dret de succeir a est comtat, disputable, com lo que se considerava entre les parts, pretenien del sereníssim Arxiduc Carlos d' Àustria, nostre rei i senyor, i lo sereníssim Duc d'Anjou, Felip de Borbon, aclamat en Castella, fent tan gran tort aquells naturals a si mateixos, admetent aquella línia de Borbon, que les mateixes Corts de Castella en 1618 per lleis havien exclòs, que los tractats de Pau havien privat, que tants testaments havien incapacitat, i lo mateix Sumo Pontífice, a precs dels mateixos reis i nació, havien aprovat per justa la exclusió.

Actes i fets en què la corona d'Aragò no concorregué: indeterminada Catalunya, sorpresa del dolor i novetat de la mort de Carlos II, deixà deliberar als diputats, aprovant los altres comuns la testamentària disposició del rei Carlos II, sense autoritat que els permetés esta decisió, reservada als braços generals, com en força de nostres lleis s'ha practicat des de lo any 803 ab dos comtes de Barcelona i quatre reis d'Aragó, excloent al comte d'Urgell, essent l'últim exemplar l'elecció de l'infant Don Fernando, fill de la reina donya Eleonor de Castella, Filla del rei don Pere III d'Aragó, excloent al comte d'Urgell, descendent per línia masculina del Don Alonso III d'Aragó, en pena de detestable fratricida, que cometé per heredar lo comtat d'Urgell, castigant Déu son pecat permetent ser-li llevada la corona que de dret li tocava, essent lo primer rei que, descendent per línia femenina, ha succeït.

Venjà la injuria feta a Catalunya la Divina Providència, transportant a la plaça d'esta capital al rei nostre senyor, aclamat llegítim successor per quasi tots los potentats d'Europa, indeterminada estigué Catalunya fins que ocupant les armes aliades Montjuïc i altres places, convocà lo rei nostre senyor a la noblesa i pobles en lo camp davant Barcelona i publicà un manifest de sos drets a la corona i ses reals seguretats, i los generals inglesos públiques promeses de sa protecció.

Rendida Barcelona ab honrosa capitulació, convocà lo rei nostre senyor per celebrar Corts generals; donàs remei en ella als abusos, corregint-se ab saludables lleis la inobservància de moltes; se disputà lo dret de nostre rei i senyor proponent sa Majestat a la cort l'exclusió de la família borbona al comtat de Barcelona. Aprovà i consentí la Cort general la llei d'exclusió ab les majors solemnitats que prevé lo dret, expressades en aquella constitució primera de dites Corts celebrades per lo rei nostre senyor en 1706; trobant-se los enemics a les portes d'esta capital, hassenya digne de cors catalans que, despreciant perills, s'exposaren als més imminents desastres sols per apoiar les regles de la justícia.

Ha servit después Catalunya, ab més del que permetien ses forces a son rei, ab lo sacrifici de tantes vides, ab sos havers i ab lo tot de son poder. Han mirat en tot est temps, los zeladors de nostres lleis, procuradors destinats de la província, per invigilar a l'observància d'elles, totes espècies d'abusos i delictes. Despullats los pobles dels mateixos, que devien invigilar sa conservació, exigint grans sumes baix pretext de real servei, han permès tota sort de delictes estenent-se esta enormitat dins lo sagrat d'esta capital ab continuos robos i homicidis, colorant los ministres estos delictes ab lo pretext que era precis contemporisar. Sacrílega proposició que a més d'amontonar ofenses a la divina i humana Majestat, tisenaven d'est negre i abominable borró la catalana integritat. La divina justícia, que si no tolera no deixa impúnits els crims, ha permès ser obligat nostre rei a haver de firmar la evacuació d'este Principat, per poder retirar sens perill la preciosa prenda de la reina nostra senyora, i los pérfidos ministres inglesos, despreciant tantes promeses, rompent tantes seguretats, han sacrificat la confiança que en la nació inglesa teníem posada, entregant-nos a discreció a nostres capitals enemics: lo silenci en què han callat lo que devien declarar, los perills en què se trobava Catalunya, ocultant lo deplorable estat, son cómplices en la present desgràcia, avisat casi fora de temps. Déu sap si est pernicios silenci ha tingut tots los principis a les persuasions dels ministres, al temor o altres fins que, quissàs disculparen ab los simulats oferiments del mariscal Starhemberg, de que no desampararia est Principat fins a quedar assegurats sons privilegis.

És evident que fins la quasi mortal agonia en què se troben nostres mals, no ha cridat a demanar parer als interessats, moguda, com és cert, esta convocació general de Braços per evitar la ruïna que podien tèmner en ses pròpies persones.

Han finalment proposat los remeis, han aplicat i medis han interposat, però han ocultat los successos que preceïren des de lo setembre de 1712 en què començaren les conferències d'ordre de la reina nostra senyora, fins al gener de 1713, i han convocat los Braços Generals quan molt són de sentir que nostre mal no té remei; negar que los perills en què nos trobam no sien grans, fóra necedat; dubtar que los ahogos que nos oprimeixen són com subjacatius, fora locura; no creure que nostres presents afliccions són de la major monta, fora negar la veritat; però dar per impossible lo remei és estar oprès d'un pànic temor i haver fet desapropi de l'honor català. Dar lo cas present per no succeït és negar a nostra nació ses glorioses hassanyes. Elegir lo medi de subjectar-se a la dura esclavitud que volen imposar-nos nostres enemics és fer afront a nostre nació, degenerant de nostres predecessors.

Pregunto: és altra Catalunya de la que era en altres temps? S'és mudat lo benigne clima devern a l'alta Providència? Tenim altres progenitors que los que en tantes empreses i conquestes han dilatat i il·lustrat nostre nom? Tenen, per ventura, nostres lleis i privilegis indignes establiments i principis? Falta als Excel·lentíssims Braços Generals autoritat i justícia? No donen nostres lleis i privilegis facultat per oposar-se als que injustament volen oprimir-nos? Pot ser dubtar que quan la causa és justa los fins són ditxosos?

Qui negarà que Déu just apadrina ab impensats consols als que, convertits a ell, segueixen les regles de la justícia, i qui dirà que la major multitud, contra raó, no s'ha vist abismada per una invisible Providència, si estes proposicions nos demostren tantes experiències en nostra pròpia Pàtria? Qui serà que reflectant ab sinceritat, justícia i pròpia conveniència no s'animarà a la defensa per les lleis, juraments, honor finalment per lo que se deu a si mateix i a sa Pàtria?

Renoves en la memòria de nostra nació lo sant establiment de les lleis gòtiques per Eurico rei godo, escrivint-les nostre patrici i gloriós bisbe Sant Sever any 466, millorades per lo rei Suintila o Sisenando any 637 en lo quart concili toledà, ab assistència de sis bisbes de nostra província.

Invadiren los africans l'Espanya any 712 i esta ciutat fou l'última que, situada en terra plana, se subjectà a l'africà domini, después de dos anys de siti, en lo any 718. I en aquella calamitosa era, capitularen los barcelonesos, l'observància de religió, temples, prelats i la manutenció de les lleis i immunitats; retiraren-se nostres antecessors a l'abric dels freds Pirineus i entre sos grans treballs i misèries conservaren per tants anys, les lleis i religió.

Cinc vegades fou perduda i recobrada Barcelona: baixant de les fredes muntanyes, nostres majors, animats de la fe, ab lo invencible pendó de la Creu, divisa de verdaders catòlics per distingir-se dels arrians, recobrant esta ciutat; dos vegades foren sos habitants degollats i no se perderen d'ànimo per venjar la sang de sos patricis i exaltar lo nom de

Déu.

Esta fe i constància tingué lo premi de ser Barcelona la primera ciutat d'Espanya edificada en terra plana que sacudí lo dur jou mahometà. Violaren los moros los pactes de l'entrega i en 740 fou recobrada últimament fou ocupada per los moros, any 986 a 6 de juliol, recobrada a 3 d'agost, i lo mateix any, gloriosament recobrada per lo comte Ramon Borrell.

De manera que, en lo espai de 268 anys des de la primera ocupació dels moros fins a l'últim recobro, estigué Barcelona en poder de nostres patricis 199 i en poder dels africans, baix son domini, 69 anys. I és digne de reparo que estigueren los pobles d'Espanya 782 anys plorant baix la bàrbara subjecció, fins a la conquesta de Granada feta per lo rei Don Fernando d'Aragó, any 1492.

I justament pot gloriar-se Barcelona que en tantes centúries, sols 69 anys sofrí lo mahometà domini, acabant per dos vegades la vida sos gloriosos habitants. En lo any 1024 lo comte Ramon Berenguer, primer d'aquest nom, confirmà ab privilegi totes les immunitats, franqueses i lleis que gosaven en los antecedents sigles, i foren confirmades per lo emperador Carlo Magno.

I en 1069, convocats los prelats, nobles i pobles ab sa intervenció i consentiment, foren unides les lleis gòtiques i formades les lleis que anomenaren Usatges que fins al dia present, se troben confirmades per 70 solemnes actes de Corts generals, celebrades per nostres gloriosos senyors.

I per mantenir-les ha sofert Catalunya 23 invasions de francesos i, sempre triomfadora, los ha repel·lit per conservar il·leses les lleis a sa pàtria i la fidelitat a sos senyors. La independència de conservar estes llibertats confirma l'autoritat de Catalunya de pendre les armes per defensa de sos privilegis i lleis, així se veu practicat en les antigues centúries contra los comtes d'Urgell, Rosselló i altres per vectigals que volien imposar; mediadors los comtes de Barcelona i reis d'Aragó se convingueren les diferències i per extinguir tot dubte ho ratificà lo sereníssim rei don Pere III ab real privilegi, dat a 4 de les calendes d'abril de 1344, ab la clara especificació que los oficials i cabos anomenats per Catalunya en defensa de sos privilegis fossen en tots temps reconeguts per sos successors.

Est privilegi ha estat després confirmat per tots los actes de Corts generals que s'han celebrat fins al dia present. Decau i desmaia lo valor de molts, oposant que desemparats dels aliats són débils nostres forces per oposar-nos contra França i Castella. Ningün català sofrirà lo afront d'oír que ell no és estat català com los passats. Si fóra afront lo tolerar-ho, fóra doblada ignomínia negar-ho ab les paraules i verificar-ho ab les obres. Quan Felip IV, rei de França, entrà en Catalunya en lo any 1285, contra lo rei don Pere d'Aragó, ab dos-cents seixanta-sis mil i sis-cents homens i l'armada naval de tres-centes trenta embarcacions, era altra Catalunya que la que de present és? És cert que no.

Recorden-se, doncs, que apadrinats de la justícia nostres majors, veren desfet aquell orgullós exèrcit. Bastaven les forces dels catalans per oposar-se a tanta multitud? Qui negarà que eren flaques? Què és lo que responien aquells dignes hereus de nostre nació? Los desmaiats deien ser impossible resistir i los mateixos francesos ho temien a temeritat. Los heroics cors dels altres responien: Déu ajudarà. La causa és justa i en mans sues nos deixam. Se véu beneïda aquella confiança. Foren derrotats los francesos i precisat lo príncep Lluís, son fill, agonitzant son pare, demanar al rei don Pere lo pas i seguretat per poder retornar a França.

No és dessemblant lo cas present al succés del rei Don Joan II en lo any 1473. Volgué persuadir als perpinyanesos a entregar-se per algun temps al rei de França; resistiren lo assentir a tal proposició, que desenganyat lo rei i obligat de son amor volgué quedar-se i sofrir un horrorós siti que per molts mesos hi tingueren los francesos. I lo mateix any, a 10 d'octubre, mogut del que sofrien sos vassalls, firmà son tractat ab lo rei de França, pactant que en tant que pagaria dos-cents mil escuts que li devia, que les places de Rosselló i Cerdanya se posarien en mà d'una de quatre persones que eligiria lo rei de França.

Però, oh enginy antic en la nació francesa! Contra la fe del tractat, en 9 de maig 1474, ab gran poder assistia Perpinyà. Lo rei don Joan, compadescut dels treballs passaven los perpinyanesos, en febrer de 1475 envià ordre i donà llicència a Joan Blancas, jurat en cap de Perpinyà, per rendir la vila. Comunicat als habitants, resolgueren no rendir-se fins a haver acabat los cuiros, servint-se'n per sustento; en una sortida feren presoner lo únic fill de Blancas. Los sitiats li enviaren a dir o que rendís la plaça o que son fill fóra degollat. Elegí la segona proposició, antes de faltar a la fe i jurament, religió i valor digne d'immortal memòria. Sofriren nou assalts i oprimits de la fam, a 16 de març 1475, capitularen privilegis i llibertats i no se rendiren fins a estar reduïts sos habitants al número de 400. Justament meresqué lo dit Blancas lo gloriós timbre en lo lema que per memòria fou escrit al frontispici de la casa, que és així: Dominus huius domus fidelitate cunctos superavit romanos.* (El Senyor d'aquesta casa va vèncer tots los romans ab la fidelitat)

Són tan sòlids los establiments de nostres llibertats, que informats los reis de la firmesa d'elles, les han de nou ratificades ab successos particulars. Lo rei don Joan II, persuadit de l'ambició de la reina donya Joana, volgué oprimir ab dura força son fill primogènit, príncep Carlos de Viana, tingut ab sa primera muller, reina de Navarra. Oposà's Catalunya en defensa de la innocència del príncep i de les lleis que violaven los ministres per oprimir un príncep primogènit i successor. Durà la guerra en est Principat des de lo any 1460, fins a 6 d'octubre 1472, que reconeixent lo rei la justícia dels catalans, que antes d'entrar en Barcelona firmà la reintegració de totes les lleis i privilegis i d'haver estat justa la guerra.

Oprimida Catalunya de les infraccions de ses lleis i privilegis per lo envejós designe del comte duque de Olivares, no permetent que los justos clamors de Catalunya arribassen a informar de la veritat al rei Felip IV, mogué injustament totes les forces d'Espanya contra Catalunya, que començant les pelees a 25 de setembre de 1640, durà aquella llastimosa guerra fins a 10 de novembre 1652, que millor informat, lo rei Felip IV donà ple poder al senyor don Joan d'Àustria, qui jurà i ratificà les lleis i privilegis. I ho confirmà lo mateix rei, que deposant lo turbulent comte duque de Olivares donà repòs a sos regnes. Tan conformes i justos han estat sempre en Catalunya los motius i la justícia d'empunyar les armes per defensa de les lleis i privilegis, que los mateixos monarques ho han aprovat i confessat haver estat malament informats i haver injustament torbat la quietud i la justícia.

Recordar ab breus veus a la memòria les hassanyes de nostra nació és com casi numerar les arenes del mar. Són testimonis tants regnes i províncies, pedres precioses que adornen la corona de nostres reis. Desplegadas nostres banderes en los regnes de Nàpols, Sicília, Sardenya i Mallorca han dilatat lo nom català i no cabent son valor en estos regnes penetraren la Itàlia, passaren a Àfrica, guerrejaren en Grècia i fou conegut son nom en Armènia i Asia.

Com se pot olvidar Catalunya d'aquella magnànima resolució de nostra nació, que acabada la guerra en Itàlia, passaren per conveni fet ab lo emperador Andrònic en lo any 1303, a socórrer lo imperi d'Orient que inundaven les otomanes llunes? No excediren de 12.000 los que en diferents anys passaren a Grècia. Sols arribaren a Èfeso, capital de l'Àsia menor, corregueren l'Armènia i vençuts los turcs ab sis batalles, arribaren fins a la gran muntanya Tauro, al fi de l'any 1405. Mal pagats estos serveis de la perfídia grega, venjaren sa mala fe i traïció. Retirats a Gal·lípoli, feren cremar les embarcacions en senyal de que s'havia de vèncer o morir. En vuit gloriòses batalles triomfaren dels enganyosos grecs, guanyaren Atenes i les províncies veïnes. 148 anys ocuparen a Atenes, vassalls de son natural rei fins que en lo any 1452, después de set anys de siti, alimentats de les herbes que se produïen alreudor de la fortalesa i d'una abundant remedia que l'alta Providència disposà per alimentar-se, fins que superats de la força de Mahomet primer, fou desolada Atenes. I no són pocs que afirmen que retirats 400 catalans a les muntanyes pactaren ser establerts en Àsia ab ses lleis i franquesses. En les 13 batalles contra turcs i grecs se compten passats de 80.000 morts, sols 12.000 catalans feren est espantós estrago. A qui no animarà lo imitar estos mai prou alabats ni oïts fets, que superen l'admiració i no deixen arbitre per deixar d'imitar sens una vergonyosa ignominia?

Què motius té lo sereníssim Duc d'Anjou per haver deliberat lo oprimir-nos ab tant rigor, com voler reduir-nos de pobles francs i lliberos a nació del tot subjecta i esclava? Per assegurar l'èxit ditzós de nostra defensa és precis inquirir les causes que el mouen servilment subjectar-nos a son arbitre. Fou lo sereníssim Duc d'Anjou admès per comte de Barcelona derogant les lleis del Principat, oprimint de les grans forces que los francesos posaren en Rossellò, ajudats sos designis de la desmesurada ambició dels ministres castellans, que buscant més espòtic son govern han encontrat son just i merescut abatiment.

Vingué a tenir Corts, interposà's un dessentiment i, temerosos de la superioritat de les forces, desistiren desauçats d'ajuda. Clogués la Cort sens conseguir les insaculacions de Ciutat i Diputació, en lo modo les gosaven antes dels anys 1652, únic pol de la llibertat i privilegis. No conseguí Catalunya en estes Corts vantatges a la nació, com la malícia ha publicat. Vingueren les armes aliades en 1704 i ab sols 700 hòmens que tenia lo virrei Velasco dins Barcelona, instat dels Comuns, formada la Coronela, dissipà totes les esperances dels aliats de poder pendre peu en Catalunya, del que los sereníssims Duc i Duquesa d'Anjou, des de lo exèrcit i de Madrid escrigueren ab molts elogis als Comuns les gràcies.

En lo any 1705, desembarcat nostre rei i senyor, desterrà Velasco de dins Barcelona passades de 25 mil persones, privà als habitants de pendre les armes i d'eixir de nit de ses cases per qualsevol necessitat. Vent-se ultratjats los catalans, preses les obediències de Catalunya per los aliats, que no s'oposaren. És cert que després, ab totes ses forces, per lo espai de vuit anys, han sostingut lo jurament que sens violència prestaren a son rei. D'estos insubsistents motius s'ha prevalgut lo sereníssim Duc d'Anjou per abolir lo Consell d'Aragó i publicar un decret de derogació de totes lleis i privilegis que gosava la Corona d'Aragó, unint com a províncies a la Castella, publicat en Madrid en Juny de 1707 i posat en execució en Aragó i València i en les ciutats ocuparen ses armes est Principat.

Fóra, a la veritat, gran fluixedat, pensar que un decret que ab tanta solemnitat posat en pràctica no han pogut inglesos

fer-lo abolir, com ha de poder nostra baixa submissió conseguir-ho? Confesso que no ho comprenc i així ho passo en silenci. Les infraccions de les lleis són notòries que en lo temps de son domini s' han executat.

Digne és de record la carta que en 24 de febrer 1701 escrigué a la ciutat que no admetria altra rèplica ni representació, quan la ciutat representà la justícia i privilegis en no admetre per virrei lo comte de Palma fins hagués jurat en aquesta ciutat. No és de menor monta lo desterro de l'ambaixador Don Francisco Miguel, de Madrid, i la detenció dels altres dos en Saragossa, en lo mateix any 1701, sens permetrer-los passar a la Cort, i la més indecorosa de posar a les presons públiques de Madrid lo ambaixador Don Pau Ignasi Dalmases en 1705, sens permetrer-li representar, faltant al dret de gents; los desterrors i presons sens causa, contra lo dret sens preceir cognició, rompent nostres lleis i privilegis de tots los subjectes que no aprovaren ni consentiren traure del testament del rei Carlos II la clàusula de substitució feta a favor del rei nostre senyor, substituint en son lloc, lo Duc d'Orleans com manà lo sereníssim Duc d'Anjou, declarant haver de ser entesa aixís la voluntat de son oncle, essent esta província l'única d'Espanya que s'oposà a tan injust precepte oposat a tota raó i justícia, representant-li humilment que est cas no se podia tractar sinó en Corts generals; i finalment, desterrats i oprimits tots los que considera aquell violent ministeri inclinats a l'augusta casa, sens més motius que los de la pròpia imaginària fantasia.

Los delictes que poden imputar-se a Catalunya és considerar que los catalans han tingut sempre per més sòlidos los drets de la casa d'Àustria que los de la casa de Borbon. Est imaginat delictes ha estat comú en Espanya, és innegable, i en més força a Catalunya, és cert, però los majors contraris de nostres franqueses i lleis no poden negar del referit que Catalunya no ha dat motiu per la venjança, pretén executar lo ministeri de Madrid, abolint del tot nostre honor, nostres lleis i immunitats, del que queda sòlidament provat que Catalunya no ha dat causa, luego és injusta la raó de què se valen per oprimir-nos.

No dec callar los falsos pretextos en què los ministres castellans que tiranisen los indefensos pobles de Castella se serveixen per imbibir perniciosos màximes a aquests senzillos i ignorants habitants, per mantenir-los i acarrear-los més dura l'esclavitud, ab lo encono que com a infecta llavor han sembrat en sos cors lo oprobíós caràcter de rebeldes, calificant així nostra constància i la unió en mantenir nostres lleis i privilegis.

Si la nació castellana reflectàs sobre sos infortunis, veuria que en les civils discórdies que eclipsaren del tot sa llibertat en la desgraciada batalla de Villalar, a 23 d'abril de 1520, no hi tingueren més part los catalans que la de compadèixer-los i llastimar-se de sa desgràcia.

Los sentiments i queixes de nostra nació són justificats. Començaren nostres infortunis en lo últim rei d'Aragó, Don Fernando lo Catòlic, después que en 1475 fou jurat rei de Castella en Segòvia; a aquest rei ajudà Barcelona ab mil quintars de pólvora per la conquesta de Granada, per la desgràcia d'haver-se los magatzems cremat, i ab 2.000 hòmens voluntaris i a 2 de gener 1492 se rendí a les catòliques armes. I per esta gloriosa expedició i socorro quedà libre l'Espanya de la mahometana secta, después de 782 anys de captivitat.

En 30 d'abril del mateix any, en la mateixa ciutat, féu lo rei don Fernando lo contracte ab Cristòfol Colon per lo descobriment de les Índies que importà 17.000 ducats i en 23 d'agost del mateix any se féu a la vela en Palos de Moguer. Als 3 d'abril de 1493, de retorn del descobriment, entrà Colon en Barcelona aont se trobava lo rei don Fernando, i en esta ciutat foren batejats los primers 6 índios. Del monestir de Montserrat foren destinats 12 monjos catalans sacerdots ab Frai Bernat Boil ab títol de patriarca de les Índies i legat a Latere. Contribuí Catalunya ab 200 catalans manats per Don Pedro Margarit, d'il·lustre prosàpia, fou lo primer governador de la primera fortalesa que se construí a les mines de Cibo. Sols en la isla espanyola lo patriarca Boil destronà passats de 160 mil indis, fundà les primeres iglésies, instituí los primers bisbats, 5 de sos monjos foren bisbes i frai Julián Garcés, aragonès. Jeroni Passamonte, aragonès, fou lo primer oficial real i tesorer en Índies. L'únic sacerdot que s'embarcà ab Colon en lo primer descobriment fou un mercenari aragonés i, contra tot dret i raó, la reina Donya Isabel demanà al Papa Alexandro, en butlla que demanà per aquietar les diferències entre lo rei de Portugal i lo rei Don Fernando sobre la conquesta de les Índies, fos sols a favor del rei de Lleó i Castella, així fou concedit en maig de 1493. Ressentits los aragonesos que no se'ls permetés passar a índies, en les Corts de Montsó any 1585, presentaren ses raons al rei. Reconequé sa justícia i fou establert en lo proemi del títol «Fuero juzgo» que gosarien los aragonesos de tot lo que gosaven los castellans en índies.

Just i lamentable dolor! Per més que ha procurat i servit Catalunya no ha pogut conseguir lo que de justícia se li deu. Si assó hagués succeït als castellans, quals foren sos clamors! No és cert que fou lo rei Don Fernando d'Aragó lo primer que començà la conquesta? No hi contribuïren los catalans? No s'hi trobarà raó per convèncer de ser exclosos. Llegesca's lo antic Lopes Gomara en la Historia de las Indias que, dient no es permitia sinó als castellans passar a Índies, diu: de donde se puede inferir que la reina favoreció mas el descubrimiento que no el rey. Se veu clar que los autors castellans no troben ninguna sòlida raó per ser los catalans exclosos de les utilitats de les índies, sent feta la

conquesta per un rei d'Aragó.

Aquest mateix rei, en l'any 1515, per una suma de diners que donà Castella uní el regne de Navarra al de Castella, separant-lo de la corona d'Aragó que d'antic temps hi havia estat unit. Diga lo més desapassionat si est agravi lo hauria Castella tolerat. Lo regne d'Aragó, per lo amor a son rei, se contentà ab una sola representació que féu de son antic dret.

Poden negar que lo regne de Nàpols se posseeix per lo rei Don Alonso IV d'Aragó, l'any 1423, lo regne de Sicília per lo rei Don Pedro I d'Aragó i lo regne de Sardenya per lo rei Don Jaume d'Aragó i, per consegüent, estos regnes són propis i units a la corona d'Aragó? Diguem si injustament la vanitat i no justícia dels ministres castellans han privat d'emplear nostres nacionals, i si ha 200 anys que los naturals de la corona d'Aragó han ocupat pocs o ninguns empleos. Diguem en què dret o en què justícia s'han apropiat lo que no és seu, regnes que han costat tants tresors, sang i fatigues a la corona d'Aragó.

No és cert que des de Carlos V nostres nacionals no han ocupat ningun empleo en lo real palacio? Són, per ventura, de més il·lustres prosàpies les famílies de Castella que les de Catalunya? No ho pot dir ni la major vanitat ni la més crassa ignorància. Los més ínfims païsans en nostra Catalunya són hidalgos del modo ho tenen per blasó en Castella, que és voler dir hòmens que no són petxats ni subjectes a pagar impòsits; est modo d'hidalguia gosen en Catalunya los hòmens més baixos.

És també notori que los castellans han entrat sens justícia a gosar los arquebisbats i bisbats de Catalunya i corona d'Aragó, però no consta que ningú català hage ocupat semblants ni altres empleos en Castella. Oh desgràcia! Que essent tot assò públic a l'Europa, motegen nostra sofrida tolerància ab lo infame nom de rebeldia. Digne és de compassió lo enganyat poble de Castella en general, tota Espanya, que l'ambició, vanitat i cobdícia dels passats ministres que com a afamades sangoneres han xuclat per sa ignorant conducta, ab crueltat, la sang dels senzillos pobles i essent ells los autors de civils discòrdies entre los vasalls d'un mateix príncep, sent l'ocasió de la ruïna del regne, del rei i de sa pròpia Pàtria.

És tan antiga com depravada la malícia que han nodrit los ministres castellans en los cors d'aquella dòcil nació, per lo fil que dissipats los nacionals en discòrdies, tingués més mà son dispòtic poder, proposant-los falsíssims pretextos per fer naturalesa lo que lo antic Arabu, llibre 3 capítol 2, diu les paraules següents: at castellani rumpuntur invidia, et alienam felicitatem suum interpretantur infortunium, tum etiam ob inveteratam cum cathalanis simultatem, egre ferunt illorum incrementum.* (En canvi, els castellans es rebenten d'enveja i interpreten la felicitat aliena com el propi infortuni i també, a causa de la inveterada rivalitat amb els catalans, en suporten amb dificultats el creixement).

Esta antipatia i antiga emulació ha estat sa ruïna i la que de present amenaça a est Principat. No és Catalunya la que ha sofrit veure transplantades les més riques famílies a Madrid i la que ha permés casar-se ab castellans les més riques herederes, que sols sis famílies posseeixen en Catalunya 444 ciutats, viles i llocs, empobrida la noblesa i tot lo Principat per abstracció de tan crescudes sumes? No és Catalunya la que ha suportat i sofrit ab ignomínia, veure pervertit lo orde de la justícia en lo premi de la virtut i del mèrit de sos naturals?

Los comtes i reis d'Aragó, ab consentiment de sos vassalls, animaven les ciències i lo valor, elevant al grau de noblesa los que se feien dignes d'esta honrosa distinció, estos dos pols en què se sosté i no decau la república, ha torbat lo govern castellà per avilir-nos donant, o per millor dit venent, lo caràcter de noblesa per un módic i vil interès, fent decaure en menyspreu nostra antiga estimació, ben notori a tots (no referint temps molt atrassats) que des de l'any 1690 fins a 1700 lo ministeri de Madrid concedí diferents privilegis de cavallers i ciutadans honrats a alguns convents de Madrid, per poder-los vendre a fi de millorar sos convents.

I d'est abús que feren de noblesa nasqueren incivils discòrdies en Urgell, camp de Tarragona, Segarra i muntanyes, que arruïnaren moltes famílies. Lo dolorós estat de les ocurrencies presents, efectes forçosos de les referides causes, deixarà plorosa la posteritat de les més apartades nacions, informats de nostre antic sofriment, fidelitat i constància, i no negaran que en los successos referits se veu increpat de lladre lo que és robat i de rebelde lo que justament se defensa i que ha sofert ser-li presos sos béns i sa substància i que sols s'oposa per no ser-li llevada del tot la vida civil, que és lo honor i llibertat.

Los medis per oposar-se a les depravades idees d'extingir ab ignomínia nostre honor, franqueses i privilegis, apar són ninguns si se considera devastada la terra, los enemics casi a les portes d'esta ciutat, abandonades les fronteres de nostres tropes, ocupades ja de nostres contraris. I més si se fa consideració que l'Excel·lentíssima Diputació i l'Excel·lentíssima Ciutat se troben sens ningunes prevencions, i lo que és més de ponderar, sens diners efectius en sos eraris que és lo principal nervi i força per emprendre guerra.

La necessitat fa comuns los bens, segons la llei natural, i en lo cas present, la precisió de conservar les llibertats fa comuns los havers, com fa comuns los avantges, oposant-nos per mantenir les franqueses. Qui pot dubtar que en los Excel·lentíssims Braços Generals resideix autoritat per la defensa de les lleis, sobre tots los béns, en general i particulars, sens distinció? Perquè està per mig la salut pública, que en tal cas tots los medis estan obligats i subjectes a aplicar-se per la causa pública, del que s'interèix que los Excel·lentíssims Braços poden apropiari-se executar tots los medis que puguen produir promptes i efectives sumes per oposar-se als que pretenen fer decaure del tot lo estat de nostra llibertat, en tant que se consumen, los referits fondos, pren a interès la Diputació, obliguen-se los Braços Generals ab les clàusules de major seguretat, per tenir segurs sos interessos, aquells que els prestaran, donant temps als Excel·lentíssims Braços per recórrer i demanar auxili, no deixant regne ni província en Europa sens avisar i informar de la indubtosa justícia que assisteix per emprendre esta justa defensa, me sia permès fer les reflexions següents:

Apar que de justícia se deu recórrer a implorar la pietat del sumo Pontífice. vicari de Déu en la terra, governe son poble, que com a piadós pare de la república cristiana. commourà son tendre cor per mediar a no exterminar una nació, que en los més calamitosos temps acudiren los naturals d'esta província a son emparo i consells en los pontificats de Joan, Pasqual i Calixto, gloriosos pontífices en los anys 820, 873 i 1149, dels quals meresqueren santes confortacions, animant-los a sostenir la fe d'ont renasqué nostra llibertat, i que ab tanta sang ha contribuït a estendre lo sant nom de Déu, subjectant regnes i províncies, reduint-los a nostra santa religió en Àsia, Àfrica, Europa; i dins la mateixa Roma ha sabut defensar lo sagrat dels temples, fent-li memòria que en lo any 1526 defensaren l'entrada dels soldats que manava Borbon en la iglésia de sant Joan de Lateran, los noms dels quals se troben escrits i esculpits sos escuts d'armes, en una taula que allí se conserva.

Los ambaixadors i enviats que los Excel·lentíssims Comuns tenen en Inglaterra i Holanda, sabuda la resolució en què Catalunya emprèn la defensa a què l'empenyaren les confiances que posà en los holandesos i que l'empenyaren les promeses de la reina d'Inglaterra mouran los holandesos per sa conservació i los inglesos per lo punt d'honor de sa paraula i glòria de sa nació a ajudar als que exposaren ses promeses, commourà aquella briosa nació a no deixar a la posteritat tan negre borro.

Los prínceps de Germània, noticiats de nostra determinació, pot ser socorren a estos pobles i nació, que per Utger Catalon, de nació alemany, dels càtulos, nació de Germània, que establerts en la província del Llemosí en França, passaren al socorro de nostres godos i d'esta nació, esta terra prengué lo nom de Catalunya, quedant ells domiciliats en ella. Los avisos que no dubto se donaran d'esta empresa als regnes de Nàpols, Sardenya i Mallorca, als quals les armes catalanes tantes vegades han socorregut en ses adversitats i gloriosament s'han unit a est Principat i Corona d'Aragó, no deixaran escassa sa gratitud, auxiliant ab lo que s'estenguen ses mediacions i socorros.

Lo rei de Portugal, ab raó malcontent de l'abandono dels aliats i no molt lluny de sucumbir en igual desastre del que nos amenaça, recordant-se ab sos lleals i valerosos vassalls de les antigues concòrdies i amiat ab nostres majors i de quant contribuí Catalunya en repel·lir lo dur domini que oprimia aquell regne fent revivre sa gloria i ses lleis en los anys 1641, fent part ah aquell regne ab estret tractat lo mateix any en febrer, convingut ab Don Ignasi Marcarenyes, ambaixador del rei Don Joan als Comuns de Catalunya.

I per ratificar est tractat passà a Portugal per ambaixador de Catalunya Don Jacinto Sala per repel·lir l'opressió comuna a les dos nacions, que pretengué l'ambició del comte Duc d'Olivares imposar a aquell regne i a Catalunya.

Apar també just practicar les mateixes diligències en tots los regnes i províncies amants de la justícia i llibertat, perquè judico han d'interessar-se no sols per lo referit però per sa pròpia conveniència a ser nostres valedors, traient necessària la conseqüència que si l'esclavitud va augmentant-se en Europa no tardaran molts anys los regnes, repúbliques i províncies a caure baix lo mateix jou d'esclavatge que vui tan justament temen.

No deu dubtar-se que los aragonesos, valencians, catalans, ministres i criats que es troben de present al servei de la real persona del rei nostre senyor, noticiosos de la deliberació dels Excel·lentíssims Braços de morir antes que deixar de ser sos vassalls, entregant-se vilment a l'esclavitud, recordant-se que nasqueren llibres i privilegiats i que estes franqueses són les que los han elevat a l'honor i distinció que gosen, regaran los reals peus de sa Majestat de llàgrimes implorant de sa clemència los proporcionats socorros i de sa justícia los merescuts alivios. Los regnes d'Aragó i València, que és just considerem com a nostres germans, units per tantes centúries en tants solemnes repetits actes de Corts generals en indissoluble separació, companys en tantes conquestes, que vui violentment sufren la més dura i tormentosa despotiquès i que en nostres dies han sabut ab son gran valor i coratge, tan notori al món com llastimós a la memòria, defensar los privilegis i llibertats en indefensos pobles, comarques i muntanyes, si la sort los presenta la més perillosa ocasió reprendran les armes fent últim extermini de ses vides sacudiran tan insuportable servitud i ajudaran a la comuna empresa de la llibertat.

Poc aprofitarien tots los medis ponderats ni tots los que la providència humana podria pensar o aplicar, si no se procurava aplacar la divina justícia per medi d'una pública i fervorosa penitència. Piadós Déu fa preceir patents avisos ans d'estendre la mà de sa justícia.

Nos diuen les històries que en lo any 670 se veu en nostra Espanya un tan espantós eclipse que, succeint en ple dia, se veren les estrelles; tots los autors concorden que fou senyal d'avís de la pròxima invasió dels moros, succeïda per les grans culpes que no sols esmenaren, però anyadiren nous pecats públics, i fou tal lo càstig que unes províncies se miraven les altres sens dar-los ajuda ni socorro.

En lo any 827 aparegué en lo aire sobre esta ciutat visions com esquadrons multitud de llamps sens trons. En lo any 838, lo dia de Pasqua de Resurrecció, se veu en Catalunya un terrible cometa. Estos senyals preceïren les dos vegades que esta ciutat fou entrada per assalt per los moros, acabant los habitants ses vides en la defensa. Tots havem vist en nostres dies los espantosos senyals que lo cel nos ha donat de sa indignació: en 3 de setembre de 700, a la caiguda d'un llamp en la torre major de Tarragona, que posant foc a la pólvora destruí temples, convents i cases ab mort de tants que quedaren entre les ruïnes; als 25 desembre 1704 aquell horrorós meteor que son resplendor obscurí lo dia i son estruendo pasmà a grans i xics; als 12 de maig 1706 lo gran eclipse que turbant lo llum al dia se comptaven les estrelles.

Senyals foren los referits en los antics temps, que d'ells se seguiren tantes tristes desgràcies, i los succeïts en nostre temps són també evidents senyals ab què la divina justícia nos prevenia i exhortava a l'esmena i penitència. Havem passat lo càstig de vuit anys de guerra, destruïda la major part de Catalunya, rendides i arruinades tres ciutats sens ser compreses ses llibertats i privilegis en les capitulacions.

Assolats molts pobles, devastades les més fèrtils comarques, talades les campanyes, un sens número de naturals sacrificades ses vides per son rei i Pàtria, molts en ignominioses i dures presons han acabat sa vida, víctima de la ira de nostres enemics. Tots estos són efectes d'una enconada i rabiosa guerra. Lo més dolorós de considerar és lo que no podríem creure si tots los presents no fossen testimonis. Los llastimosos clamors dels pobles no han estat oïts, les violències i robos a Comuns particulars tolerats i apoiats dels mateixos ministres i generals que ho devien remediar, pretextant-ho ah la veu de real servei i de no ser evitables los abusos.

Enormitat la més execrable, fer part de tant cúmul de delictes la tan justa observància i pietat de nostre rei. Crescuts tots los vicis a tan alt punt com són lo robo, lo homicidi, la dissolució i profanitat, exaltats a la major altura. La divina justícia que nos ha previngut ab tants senyals i misericordiosament avisat lo càstig no reformat los vicis causa de tants mals, nos amenaça pròxima la més tràgica ruïna. Interposes ab tota l'autoritat i justícia lo poder dels Excel·lentíssims Braços, facen cessar d'una vegada totes les causes de tants abominables delictes, exhorten los eclesiàstics a la reforma deis vicis, a la unió dels naturals sens consideració als interessos propis a la penitència.

Sia esta ciutat i Catalunya tota altra contrita i penitent Nínive, persevere lo fervor de l'esmena i començada penitència que lograrà esta ciutat los consuelos d'altra Betúlia, per la protecció de la soberana Judit, nostra patrona la soberana verge de la Mercè, que si en sa gloriosa descensió en esta ciutat ennoblí i glorificà, manant instituir un real orde per redimir los captius detinguts en dures cadenes d'esclavitud, desfarà sa poderosa protecció los grillons que nostres enemics preparen a nostra llibertat i no desampararà la ciutat que elegí per llibertadora.

Per estos justos motius i sólides raons, assentat com a fundamental base i provada veritat que Catalunya és la mateixa que era en tres temps, que los que vui viuen són descendents d'aquells que han deixat etern son nom, que nostres lleis renasqueren baixant nostres majors des de los freds Pirineus ab la divisa de la Santa Creu per senyal de sa religió, que Catalunya té autoritat per repel·lir les injúries no sols per lo dret natural, però principalment per nostres lleis jurades i pactades, que la multitud de contraris no turba lo cor dels catalans.

Qui no dirà que fóra ignominiós lo subjectar-nos a discreció, sens vigorosament oposar-nos, tant més indigne de consentir-ho per ser los primers catalans que ho executarien? Mantingueren-se nostres antics set anys en Atenes, dos en Gal·lípoli, un en Perpinyà. Nostres barcelonesos en les centúries 1400 i 1600 tingueren vint-i-quatre anys tacades les portes i no les obriren fins que ab honor pactaren lleis i privilegis.

Excedir a nostres majors fóra anyadir blasons a nostra nació seguit lo curs de ses il·lustres accions, és justícia que devem fer-nos a nosaltres mateixos si no volem ser motejats de degenerants de nostres passats catalans. Nostres llegítims reis han aprovat nostra defensa per mantenir nostres lleis i llibertats i un príncep que té tan disputable lo dret, exclós per una solemne Constitució, vol així ultratjar ab la força nostra justícia? Los mateixos que aprovarem aquella Constitució som los que estem presents! Com podem, sens afront, consentir a la ignomínia de la entrega que se'ns proposa? La llei mai té lloc sinó quan ve lo cas i aquella que consentírem establir, vinguda la ocasió, no observam?

Fóra ignomínia que no hi trobo exemple.

La brevetat no permet fer individual record de tants prínceps, reis i emperadors, com moguts de les regles de la justícia han ajudat est principat a repel·lir lo esclavatge que en diferents temps ha volgut l'envídia imposar a Catalunya. Sols faç memòria dels gloriosos emperadors Carlo Magno i Ludovico Pio que, en persona, vingueren a socórrer nostra opressió, ratificant nostres gòtiques llibertats i anyadint singulars privilegis.

I si assò executaren aquells piadosos emperadors per protegir oprimits, qui pot dubtar que nostre rei i invictíssim emperador, lligat ab solemnes vincles de tants juraments, sabuda nostra constant resolució, no auxilie nostra necessitat ab lo tot de son poder? En sa real carta nos diu que aparta les tropes per no fer més tràgica nostra desgràcia, i en ella, ni en una sola veu explica de que renuncia sos drets, ni nos explica ni declara de que alça lo jurament de fidelitat que tot lo Principat, en acte solemne de Corts, té prestat. Savi i religiós, nostre rei sap que no pot renunciar sos drets ni menos lo jurament que Sa Majestat féu a la Cort general; no pot desfer-lo menos que per un altre acte de Corts generals, consentint la mateixa Cort, perquè lo contracte fet en Corts generals és lo més solemne i té antelació i preferència a tots los demés contractes.

Luego se segueix ser cert que nosaltres permaneixem sos vassalls i que no podem desfer lo acte solemne de Corts sens Corts i, per consegüent, menos podem desfer un acte de Corts com és la Constitució primera, en la qual reconeguèrem ser son dret just a l'exclusió dels demés. Torno a repetir, crec que los mateixos que concorreguérem en l'aprovació d'aquella solemníssima Constitució són los que vui estan presents.

No hi ha qui no diga que les lleis són fetes per observar-se i que no tenen mai estimació, fins que ve lo cas de fer-les valer i tenir. Fóra a la veritat cosa d'ignominiosa risa haver consentit ab tanta reflexió en l'expressada llei a temps que estaven a les portes d'esta ciutat dos exèrcits, i que ara, ab un afront sens igual, no sols rompéssim la tan sagrada Constitució, però hi anyadíssim lo consentiment de caure, d'una sola vegada, totes les lleis i llibertats. No ho dicta la raó ni ho aconsella la justícia. Defensem nostre dret ab coratge i faça's a Sa Majestat memòria de nostra forçosa obligació i que ja que ab sa heroica i real resolució, per los juraments fets en Corts generals i per les promeses subsegüents en lo any 1706 contra lo parer i sentir de sos ministres i consellers, resolgué mantenir-se dins esta ciutat a ser nostre capità en aquell horrorós siti, com altre rei, Don Joan d'Aragó, en lo any 1473 entre los perpinyanesos.

No hi ha dubte que per les mateixes raons i per lo sacrifici en què de nou s'exposà Catalunya, com per haver executat esta ciutat lo més gloriós exemple de fidelitat, consentint lo embarc de la reina i emperatriz, nostra senyora acompanyant-la esta Excel·lentíssima ciutat, noblesa i poble fins a posar sos reals peus en la mar, servint la fidelitat d'estos naturals ab les armes a les mans, de segura guarda. Era la reina nostra senyora preciosa prenda que lo rei nostre senyor deixà en empenyo per seguretat de que no desempararia Catalunya ab amor i salut pública, la seguretat de ser-los conservats sos privilegis lleis, conservant tan preciosa prenda en promesa. Pogué tant la reflexió de voler complaure lo rei nostre senyor i fent patent lo major acte de fidelitat, que tot ho vencé la llealtat, la confiança i l'amor.

Les infraccions de lleis i privilegis que executaven los ministres del sereníssim Duc d'Anjou són provades; les públiques ofenses i injustícies que en tants anys ha tolerat Catalunya del ministeri castellà s'han fet notòries. Què esperam?

Si misericordiós, lo cel beneficià Catalunya guiant a est Principat nostre amat rei i gloriós emperador i en son dolç i suau domini han regnat les glòries catalanes, en lo restabliment de les insaculacions de Ciutat i Diputació, en tants naturals que se troben empleats en la guerra, en lo polític i en la mateixa cort del rei nostre senyor.

Vol Catalunya tornar a subjectar-se a l'ultratge que tants anys ha sofert de veure no sols sos naturals privats de tots empleos, però també en un sol dia, sens privilegis, lleis, ni honors? Dem per succeït lo més llastimós succés, de veure-se esta ciutat (en qui resideix vui dia no sols la llibertat de la corona d'Aragó, però la de molts regnes i províncies) reduïda a la necessitat d'un rendiment. Poden, per ventura, ser pitjors les condicions que d'haver-nos d'entregar a discreció, com volen nostres enemics? És cert que no.

Hi ha ningú que entenga puguen ser pitjors? Diguem: no fóra ignominiosa acció elegir la major desgràcia de nostre espontàneo consentiment, que és aquella mateixa que lo major infortuni no es pot donar en lo més trist i tràgic contratemps? Considero que no hi ha ningú que no entenga ser lo més baix abatiment que puga executar lo ànimo menos ocupat d'honor, de llei i de noble resolució, que dirien les històries venideres dels que executarien tan negra acció. És constant, fent parangó d'una acció a l'altra, tantes ignomínies com refereixen glòries, les escrites històries de nostres honrats antepassats. Dels passats barcelonesos se llegeix que en les conquestes de Mallorca, València i Menorca feren accions dignes d'etern nom; en les guerres de Sicília i Sardenya executaren les majors proeses; en Nàpols, en lo any 1442, la valerosa Coronela d'esta ciutat, capitanejada per son conseller Galceran Destorrens, sabé ocupar i mantenir les portes de Santa Sofia, que en esta ciutat se guarden per memòria d'esta proesa; en la pròpia

Pàtria, ab admiració, han defensat tantes vegades les llibertats i privilegis de Catalunya, i en tants sitis com ha patit esta ciutat o ha capitulat ab honor o acabaren los habitants la vida ab immortal glòria.

Recordes la invicta Coronela, que encara viuen en esta ciutat fills d'aquells que ab tant valor abateren lo orgull del Marqués de los Vélez en los repetits assalts que, a 26 de Gener 1641, donà al fort dels reis en Montjuïc. I vui consentirà son honor ser dessemblants als que en tants esforços saberen mantenir lo honor i la justícia per animar la noble resolució de l'empresa? No he hagut menester recórrer a estrangeres històries.

Tots los exemplars que he deduït són successos que han ocorregut a nostra nació i en nostra Pàtria, referits per autors estrangers exempts sempre d'adulació. Recordes Catalunya que 27 tributs imposà lo africà domini i que lo derramament de sang de nostres majors, destruint la sarracena subjecció, redimiren tan dures servituds. Qui pot creure que en un sol dia se vulga consentir a entronisar-se la vanitat i violència castellana, fent servir als catalans com nos diu la història de Castella, feien sofrir als índios? I qui podria veure sens afront i dolor la violència de treure del costat del pare lo consol del volgut fill, i lo amat marit de prop de la muller, portant-los lligats per los camins a modo de salvatges, per fer-los anar a la guerra per aquell inhumà orde que se diu quintar? Acabes la nació ab glòria i resignació, que logra menos patir que sofrir extorsions que no practicaren los moros.

Per totes estes raons sobredites, só de vot que des de luego s'empunyen les armes, s'alcen banderes, s'allisten soldats, no perdent-se un mínim moment. Valguen-se, des de luego, los Excel·lentíssims Fidelíssims Braços Generals de l'autoritat que l'omnipotent Déu, just i misericordiós, ha depositat en sa mà. Manen, des de luego, fer públics manifestos perquè conste a l'Europa tota, de nostra justícia la posteritat de nostre obrar. Quede desenganyada la vana presumpció dels ministres de Madrid que, abusant de les regles de la humanitat i justícia, volen castigar per delictes a sa imaginada fantasia, lo afecte que judicam tenim en nostres cors a la S. C. C. R. persona del rei nostre senyor constant que, per los actes públics, no els assisteix més raó que un suposat pretext.

Proven nostre valor i experimenten no ha decaigut lo coratge ni l'honor de la nació catalana, i si sa injusta invidia, per càstig de Déu nos supera, ajudat de la força francesa, acabarà nostra llibertat i privilegis 190 i més anys después que acabà la de Castella, ab lo honor d'immortal memòria, sacrificant nostres vides, ja que en estos gloriosos blasons, nostres antics feren renéixer en nostra Pàtria la gòtica llibertat. Acabarà ab igual distinció d'etern renom o perseverarà, com esperem, molts sigles perquè se manifeste lo que en si té reservat l'alta Providència (com en altre vot per una sàvia eloquència s'ha dit) per pasmo dels que se'ns oposen, manifestació de sa misericòrdia i exaltació de son santíssim nom.

El text original fou recollit per En Francesc de Castellví per tal d'incorporar-lo, traduït al castellà, a les seves "Narraciones Históricas". Del text en català n'hi ha dues còpies que encara es preserven amb les originals "Narraciones Históricas" manuscrites pel mateix Castellví a la "Österreichisches Staatsarchiv" de Viena.